

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

วารสาร สิทธิมนุษยชน

ปีที่ 2 ฉบับ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน 2556

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
กระทรวงยุติธรรม

บรรณาธิการแถลง

สวัสดิ์ศรีครบถ้วนสมาชิก พบกันอีกครั้งกับวารสารสิทธิมนุษยชน ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 เพื่อใช้เป็นสื่อกลางระหว่างกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กับ อาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หน่วยงานภาคีเครือข่ายต่างๆ รวมถึงประชาชนที่ให้ความสนใจเข้าเป็นสมาชิกวารสารสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นการส่งเสริม คุ้มครอง เผยแพร่ความรู้ และสร้างหลักประกันด้านสิทธิเสรีภาพ สิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งความเคลื่อนไหวในการดำเนินงานของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

วารสารฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ.2556 ซึ่งกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มีผู้บริหารหนุ่มไฟแรงเข้ามาบริหารงานในตำแหน่งอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2555 เป็นต้นมา ได้แก่ พันตำรวจเอก ดร.ณรัชต์ เศวตนันทน์ ซึ่งในเล่มได้แนะนำประวัติของท่านอย่างคร่าวๆ ทั้งนี้ภายในฉบับนี้ได้รับรวบรวมบทความจากหน่วยงานต่างๆ ภายในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งมีความหลากหลายทั้งงานวิชาการ และงานบริการต่าง ๆ อาทิ “สิทธิของผู้เสียหาย” ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 การเสริมสร้างความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรมด้วย...กองทุนยุติธรรม การเตรียมความพร้อมของพยานก่อนไปศาล...ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ในช่วงครึ่งแผน (ปี พ.ศ. 2552 – 2554) ศูนย์ข้อมูลข่าวสารกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้รับคัดเลือกเป็นหน่วยงานต้นแบบระดับกระทรวง... ก้าวหนึ่งของการส่งเสริมสิทธิ ผู้ต้องขัง จำเลย ผู้ต้องโทษ...รวมถึงการตอบคำถาม และคุยกันท้ายเล่ม

บอ.กอ. หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้ จะเป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจถึงสิทธิเสรีภาพ และสิทธิมนุษยชน โดยที่สามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ตลอดจนเผยแพร่ความรู้ดังกล่าวแก่ประชาชนและบุคคลใกล้ชิดให้ได้รับรู้ถึงสิทธิของตนเองขณะเดียวกันก็ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น อันเป็นการส่งเสริมสังคมให้เกิดสันติสุขต่อไป ท้ายนี้ หากท่านมีต้องการเผยแพร่ให้บุคคลอื่น ๆ สนใจเป็นสมาชิกวารสารสิทธิมนุษยชน ก็สามารถสมัครกรอกข้อมูลตามแบบที่กำหนดในหน้า 22 และส่งกลับไปยังกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ตามที่อยู่ปกหลัง และวงเล็บมุมของว่าสมัครสมาชิกวารสารสิทธิมนุษยชน หรือส่งข้อมูลสมัครสมาชิกมาทาง อีเมล (E-mail: RLPDLETTER@GMAIL.COM) โดยท่านไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้นในการบอกรับเป็นสมาชิกวารสารสิทธิมนุษยชน แล้วพบกันใหม่ฉบับที่ 2 นะครับ

สารบัญ

- 4 แนะนำผู้บริหารกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- 6 สิทธิของผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติ
ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน
และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544
- 9 การเสริมสร้างความเสมอภาคในกระบวนการ
ยุติธรรมด้วย กองทุนยุติธรรม
- 13 การเตรียมความพร้อมพยานก่อนไปศาล
- 15 ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผน
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2
- 17 ศูนย์ข้อมูลข่าวสารกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
ได้รับคัดเลือกให้เป็นหน่วยงานต้นแบบระดับ
กระทรวง
- 19 ก้าวหนึ่งของการส่งเสริมสิทธิ ผู้ต้องขัง จำเลย
ผู้ต้องโทษ
- 21 คำถามท้ายเล่ม
- 22 รายชื่อผู้ได้รับรางวัล
- 23 คุยกันท้ายเล่ม

คณะที่ปรึกษา

อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมการระงับข้อพิพาท
ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงิน
แก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา
ผู้อำนวยการสำนักงานคุ้มครองพยาน
ผู้อำนวยการกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท
เลขานุการกรม
หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน
หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

บรรณาธิการ

นายสมชาย คมกสิศ
นายสุรศักดิ์ ศรีสาร

กองบรรณาธิการ

นางสาวสาธนา ชณะรัตน์
นายศุภโชค สีบสุข
นางสาวจิฬาทรรณิ ตามชู
นางสาวภาพันธ์ รัตนชุม
นางสาวอัญชลี ศักดิ์พิบูลรัตน์
นายธีรยุทธ แก้วสิงห์
นางบุญญาภาดา อรุณเบิกฟ้า
นางสาวนัชชฐา คล้ายจำ
นายปวิรรต จวนสง
นายวรวิฒิ อรุณศิริวัฒนา

เลขานุการประจำกองบรรณาธิการ

นายธนาธิป หุยะนันท์
นายสมเดช พูนน้ำเกา
นางสาวกมลชนก ดุริยประภกิจ
นายระพีพันธ์ พันธุ์ชมภู
นางสาวลัดดา คำทิพย์
นางสาวสุจิตรา มีศรี

แนะนำผู้บริหาร

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

พันตำรวจเอก ดร. ณรัชต์ เศวตนันทน์
อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ประวัติการศึกษา

ปริญญาเอก (พ.ศ. 2534) : Ph.D. สาขาอาชญาวิทยา
(Criminology) Florida State University (USA), 1991
ปริญญาโท (พ.ศ. 2530) : M.P.A. สาขาบริหารรัฐกิจ
(Public Affairs) Kentucky State University (USA), 1987
ปริญญาตรี (พ.ศ. 2526) : รปบ.(ตร.)
รัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ รุ่นที่ 36
Chevening Fellowship (พ.ศ. 2549) :
หลักสูตร“ประชาธิปไตย กฎหมาย
และความมั่นคง : การก่อการร้าย”
มหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮม
สหราชอาณาจักร

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- 2554 ประถมาภรณ์ช้างเผือก (ป.ช.)
- 2551 ประถมาภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม.)
- 2548 1) ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (ท.ช.)
2) เหรียญจักรพรรดิมาลา (ร.จ.พ.)
(กรณีรับราชการครบ 25 ปีบริบูรณ์)
- 2544 ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย (ท.ม.)
- 2540 ตริตาภรณ์ช้างเผือก (ต.ช.)
- 2538 ตริตาภรณ์มงกุฎไทย (ต.ม.)
- 2535 จตุรภรณ์มงกุฎไทย (จ.ม.)
- 2531 เบญจมาภรณ์ช้างเผือก (บ.ช.)
- 2528 เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย (บ.ม.)

ประกาศนียบัตร

- 2555 หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ รุ่นที่ 54 (วปอ.54)
- 2554 หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง วิทยาลัยการยุติธรรม รุ่นที่ 15 (บ.ย.ส. 15)
- 2553 หลักสูตรนกรับราชการยุติธรรมระดับอัยการพิเศษฝ่าย สำนักอัยการสูงสุด รุ่นที่ 2
- 2552 หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง สถาบันวิทยาการตลาดทุน รุ่นที่ 8 (วตท.8)
- 2551 หลักสูตรนกรับราชการระดับสูง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน รุ่นที่ 60 (นบส.60)
- 2548 ประกาศนียบัตรชั้นสูงทางการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายเอกชน สถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ 3 (ปรม.3)

ประวัติการดำรงตำแหน่งในกระทรวงยุติธรรม

- 1 ต.ค. 2555 - ปัจจุบัน อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- 24 ม.ค. 2555 - 30 ก.ย. 2555 ผู้ตรวจราชการกระทรวงยุติธรรม
- 1 ต.ค. 2551 - 23 ม.ค. 2555 รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ
- 1 ต.ค. 2550 - 30 ก.ย. 2551 ผู้บัญชาการสำนักคดีทรัพย์สินทางปัญญา กรมสอบสวนคดีพิเศษ
- 1 พ.ค. 2550 - 30 ก.ย. 2550 ผู้บัญชาการสำนักคดีการเงินการธนาคาร กรมสอบสวนคดีพิเศษ
- 14 ส.ค. 2546 - 30 เม.ย. 2550 ผู้บัญชาการสำนักกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

เกียรติประวัติ

- ข้าราชการพลเรือนดีเด่น ประจำปี พุทธศักราช 2538 ของกรมตำรวจ รับรางวัล “ครูทองคำ” จากฯพณฯ นายบรรหาร ศิลปะอาชา เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2539
- อดีต หัวหน้านักเรียนนายร้อยตำรวจ รุ่นที่ 36
- อดีต หัวหน้านักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 20
- เกียรติบัตรและโล่รางวัล การปฏิบัติหน้าที่พนักงานสอบสวนดีเด่น สายตรวจดีเด่นปราบปรามดีเด่น ฯลฯ

“สิทธิของผู้เสียหาย ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544”

โดย สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

อาชญากรรมเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมแทบทุกหนทุกแห่ง รูปแบบและลักษณะก็แตกต่างกันไปตามแต่ละสภาพของสังคม ซึ่งแต่ละสังคมต่างก็มีกลไกในการบังคับใช้กฎหมาย ในอันที่จะลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายในความผิดทางอาญา กลไกที่ว่านั่นก็คือ “กระบวนการยุติธรรมทางอาญา” (Criminal Justice System) ซึ่งต้องมีความสอดคล้องกับแต่ละสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

เมื่อกล่าวถึงกระบวนการยุติธรรมโดยทั่วไปแล้ว มักกล่าวถึงองค์กรหลักๆในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ โดยองค์กรเหล่านี้มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และเพื่อคุ้มครองผู้บริสุทธิ์ซึ่งคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากการกระทำความผิดกฎหมาย โดยก่อนหน้ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้เน้นหนักไปที่การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ผู้ต้องหา หรือจำเลย โดยละเลยสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม (Crime-victim) หรือผู้เสียหายในคดีอาญา (Injured- person) ซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ และเข้าเป็นภาคีสมาชิกในสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายหรืออาชญากรรมไว้ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 8 บัญญัติว่า “บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาอย่างได้ผลโดยศาลแห่งชาติซึ่งมีอำนาจ อันเนื่องมาจากการกระทำใดๆ ที่ละเมิดต่อสิทธิขั้นมูลฐาน ซึ่งตนได้รับจากรัฐธรรมนูญหรือจากกฎหมาย”

เพราะเหตุนี้เอง ประเทศไทยจึงได้มีการนำหลักการพื้นฐานจากกฎบัตรสหประชาชาติ ปฏิญญาและสนธิสัญญาต่างๆ ที่เป็นสาระสำคัญเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีอาญาซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 245 บัญญัติการรับรองสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐของบุคคลผู้ซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต หรือร่างกาย หรือจิตใจ เนื่องมาจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และไม่มีโอกาส ได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ขึ้น เพื่อให้ การรับรองสิทธิดังกล่าว และต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 40 (5) ได้บัญญัติรับรองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาไว้ทำนองเดียวกันแต่มีบทบัญญัติใน ลักษณะกว้างกว่า

อนึ่ง องค์กรตำรวจเป็นหน่วยงานต้นๆของกระบวนการยุติธรรมที่ประชาชนสามารถ มาติดต่อเพื่อร้องทุกข์กล่าวโทษ และจากการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ตลอด ระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมาจากสถิติคดีอาญาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีผู้ร้องทุกข์ กล่าวโทษ จำนวน 188,782 ราย แต่มีผู้เสียหายที่มายื่นคำขอรับค่าตอบแทนกับสำนักงาน ช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเพียง 36,296 เรื่อง จากข้อมูลสถิติ ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ยังมีผู้เสียหายจำนวนมากที่ยังไม่สามารถเข้าถึงสิทธิที่พึงจะได้รับจาก พระราชบัญญัติฉบับนี้ ด้วยเหตุนี้ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยสำนักงานช่วยเหลือทาง การเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา จึงได้ทำการประสานความร่วมมือกับสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติเพื่อให้พนักงานสอบสวนแจ้งสิทธิให้แก่ผู้เสียหายได้ทราบ ว่า ผู้เสียหายนั้น มีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและ ค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 นนอย่างไร และในเวลาต่อมาสำนักงานตำรวจ แห่งชาติได้มีหนังสือที่ ตร.0011.4083 ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2555 ได้กำหนดแนวทาง ปฏิบัติให้พนักงานสอบสวนทั่วประเทศแจ้งสิทธิผู้เสียหายในคดีอาญาทราบและถือปฏิบัติโดย ทวกัน ดังนี้

1. ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้เสียหายทราบว่า มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนผู้เสียหายทราบว่า มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนในคดีอาญา ตาม พ.ร.บ. ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 หลังจากได้สอบปากคำผู้เสียหายหรือทายาทผู้เสียหายในทันที ตามบันทึกการแจ้งสิทธิผู้เสียหายหรือทายาทผู้เสียหาย เมื่อแจ้งสิทธิแล้วให้นำมารวมไว้ท้ายร่างสำนวนการสอบสวน และมอบสำเนาทันทีการแจ้งสิทธิให้ผู้เสียหายหรือทายาทผู้เสียหายไว้เป็นหลักฐาน
2. ให้พนักงานสอบสวนตรวจสอบว่า หลังจากที่แจ้งสิทธิให้ผู้เสียหายหรือทายาทผู้เสียหายทราบแล้วมีผู้ใดไปยื่นคำร้องขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหาย ณ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดหรือกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม หรือไม่ หากไม่มีผู้ใดไปยื่นคำร้องให้สอบถามปัญหาข้อขัดข้องและให้คำแนะนำถึงสิทธิอันพึงมีพึงได้อีกครั้งหนึ่ง
3. คดีอาญาที่จะต้องแจ้งสิทธิให้ผู้เสียหายหรือทายาทผู้เสียหายทราบตามข้อ 1 ได้แก่ ความผิดตาม ป.อาญา ภาค 2 ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ มาตรา 276 ถึง มาตรา 287 ลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมวด 1 ความผิดต่อชีวิต มาตรา 288 ถึงมาตรา 294 หมวด 2 ความผิดต่อร่างกาย มาตรา 295 ถึงมาตรา 300 หมวด 3 ความผิดฐานทำให้แท้งลูก มาตรา 301 ถึง มาตรา 305 หมวด 4 ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา มาตรา 306 ถึง มาตรา 308

และจากการประสานความร่วมมือกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติในครั้งนี้ จะทำให้ประชาชนอีกหลายคนที่ตกเป็นเหยื่อในคดีอาญาได้รับทราบถึงสิทธิตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเพื่อเป็นการเยียวยาความเสียหายให้กับประชาชนได้อย่างรวดเร็วสะดวก และทั่วถึง ตามหลักการคุ้มครองตามสิทธิของผู้เสียหายที่ได้ถูกบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การเสริมสร้างความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม ด้วย.....กองทุนยุติธรรม

โดย นางบงกชณ์ รุ่งเพ็ชรวงศ์ ผู้อำนวยการกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ

“ความยากจน” เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นทั่วโลก รวมทั้งสังคมไทย ความยากจนเป็นความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม ด้วยเหตุนี้ “คนจน” จึงเป็นชนกลุ่มที่ต้องประสบกับความอยุติธรรมจากมายาคติ และการเลือกปฏิบัติของผู้คนในสังคม อันเป็นคุณลักษณะที่ผูกติดกับสถานภาพอันโดยอัตโนมัติ ซึ่งปัจจุบันปัญหาความไม่เสมอภาคทางโอกาส และการถูกเลือกปฏิบัติจากสังคมคนจนนั้น ยิ่งทวี ความรุนแรงมากขึ้น ในสังคมที่มีการให้ความสำคัญกับทรัพย์สินเงินทองและความมั่งคั่ง ซึ่งสังคมไทยเป็นสังคมหนึ่ง ที่มีผู้วิจารณ์ว่ายึดถือค่านิยมที่เรียกว่า “นับถือเงินทอง ยกย่องอำนาจ” ตั้งแต่อดีตกาลจนถึงปัจจุบัน และ “คนจน” มีองค์ประกอบสำคัญทำให้ถูกปฏิเสธ ถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับความไม่เสมอภาค ในการเข้าถึงบริการของรัฐ ในเรื่องต่างๆ ซึ่งแม้จะเป็นเรื่องที่ต้องเร่งรีบแก้ไข สร้างโอกาสเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และจัดการเลือกปฏิบัติให้เร็วที่สุดก็ตาม แต่การที่ “คนจน” อยู่ในสภาพที่ไม่สามารถจะได้รับความยุติธรรมจาก “กระบวนการยุติธรรมของรัฐ” เนื่องจากการที่ไม่สามารถเข้าถึง หรือพึ่งพากระบวนการยุติธรรม หรือถูกเลือกปฏิบัติจากกระบวนการยุติธรรมเป็นเรื่องใหญ่ที่มีความสำคัญยิ่งกว่า และเป็นเรื่องที่ต้องเร่งรีบแก้ไขอย่างเร่งด่วน (ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ : ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการยุติธรรมเพื่อคนจน)

การเสริมสร้างความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม ด้วยเหตุที่การบริการด้านความยุติธรรม มีลักษณะที่เป็นแบบแผน พิธีการที่ซับซ้อน เป็นทางการ ต้องใช้ความรู้ด้านกฎหมาย และมีค่าใช้จ่ายสูงซึ่ง สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีได้ถูกออกแบบมาโดยมีมิติมุมมองของ “คนจน” อยู่ด้วย ซึ่งเป็นอุปสรรคแก่คนจน ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ด้วยเหตุจากความยากจนไม่มีโอกาสได้รับการศึกษา ไม่รู้กฎหมาย และสิทธิตามกฎหมาย จึงมักตกเป็นเหยื่อของการถูกเอาเปรียบ หลอกลวง หรือละเมิดสิทธิ จากคนที่มีสถานภาพเหนือกว่า ดังนั้น การจะนำไปสู่ความเสมอภาคเท่าเทียมกันอย่างแท้จริงได้ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เสริมสร้างให้ผู้ที่ด้อยฐานะและเสียเปรียบได้มีโอกาสที่จะได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษ อาทิ การปล่อยตัวชั่วคราวซึ่งพิจารณาจากพฤติกรรมการขอประกันหรือจำเลยโดยไม่ตัดหลักประกัน การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนดำเนินการอย่างสร้างเสริมซึ่งกันและกัน การเพิ่มศักยภาพในการต่อสู้คดีของคู่กรณีที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งในคดีอาญาพนักงานอัยการเป็นโจทก์แต่จำเลยมีทนายความขอแรงช่วยเหลือต่อสู้คดี และที่สำคัญการมีกองทุนเพื่อการช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ต้องหาจำเลย และผู้เสียหายในคดีอาญา รวมทั้งจำเลยที่ศาลพิพากษาว่าเป็นผู้บริสุทธิ์เป็นการเฉพาะ โดยไม่ต้องขอรับสนับสนุนเงินงบประมาณรายปีให้ความช่วยเหลือกลุ่มเหล่านี้แต่เพียงอย่างเดียว และยังอาจจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อขอรับการสนับสนุนจากภาคเอกชนและประชาชนที่เห็นความจำเป็นของเรื่องนี้อีกด้วย

กองทุนยุติธรรม ได้จัดตั้งขึ้นในกระทรวงยุติธรรมโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม ในปีงบประมาณ 2549 เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรมโดยออก ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2549 กำหนดให้มีการสนับสนุนเงินกองทุนยุติธรรม รวม 4 กรณี ได้แก่ กรณีการปล่อยตัวชั่วคราว กรณีการว่าจ้างทนายความ กรณีค่าธรรมเนียมศาล และกรณีค่าตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยมีเงื่อนไขที่สำคัญคือ ต้องมีโอกาสชนะคดี และมีรายได้น้อยไม่เกินเกณฑ์รายได้ที่กำหนดซึ่งมีรายได้จากเงินงบประมาณแผ่นดินอย่างเดียว ต่อมาปีงบประมาณ 2552 กระทรวงยุติธรรมได้โอนภารกิจกองทุนยุติธรรมให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดย กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ รับผิดชอบในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรม ซึ่งได้ดำเนินการช่วยเหลือประชาชนมาระยะหนึ่งพบว่าประชาชนยังเข้าไม่ถึงกองทุนยุติธรรมด้วยเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งขาดงบประมาณในการประชาสัมพันธ์

การพัฒนากองทุนยุติธรรม กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้พัฒนากองทุนยุติธรรม เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่ได้รับความ เป็นธรรมโดยประกาศใช้ ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2553 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ ประชาชนในด้านกฎหมายการฟ้องร้อง การดำเนินคดี หรือการบังคับคดีหรือการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ รวมถึงผู้ที่กระทำการใดๆ เพื่อปกป้อง คุ้มครอง หรือรักษาทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม และกำหนดให้ การสนับสนุนเพิ่มจากเดิมอีกรวม 4 กรณี คือ กรณีค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและเหมาะสม กรณีคุ้มครองช่วยเหลือให้ได้รับความปลอดภัย กรณีความเสียหายที่เกิดจากการกระทำ ความผิดทางอาญาการกระทำโดยมิชอบทางปกครอง หรือการกระทำละเมิดในลักษณะ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนหรือกลุ่มบุคคลตั้งแต่สิบรายขึ้นไป หรือทีมหรืออาจมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมและกรณีตามวัตถุประสงค์ของกองทุนยุติธรรม ซึ่งมีผลการดำเนินงานโดยผู้เดือดร้อนหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมยื่นคำขอรับสนับสนุน ดังนี้ พ.ศ. 2551 จำนวน 470 ราย พ.ศ. 2552 จำนวน 594 ราย พ.ศ. 2553 จำนวน 1,402 ราย พ.ศ. 2554 จำนวน 3,225 ราย และ พ.ศ. 2555 จำนวน 1,839 ราย จากผลการดำเนินงาน ดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีความก้าวหน้าเป็นที่น่าพอใจ แต่นั่นก็หมายถึงการที่รัฐต้องสนับสนุนเงิน งบประมาณรายจ่ายประจำปีให้แก่กองทุนยุติธรรมเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน

การปฏิรูปกองทุนยุติธรรมที่ขับเคลื่อน โดย สมัชชาปฏิรูป เห็นว่า กองทุนยุติธรรม ในปัจจุบันมีอยู่แล้วแต่ ยังคงมีข้อจำกัดมากมายไม่ว่าจะข้อจำกัดด้านงบประมาณข้อจำกัด ด้านบทบาทหน้าที่ที่ยังไม่ครอบคลุม จึงไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ที่ได้รับความเดือดร้อนและไม่ได้รับความเป็นธรรมได้อย่างแท้จริง จึงได้มีการผลักดันให้มีการปฏิรูปกองทุนยุติธรรมอย่างเป็นทางการ พร้อมกับเร่งทำการยกร่างพระราชบัญญัติ กองทุนยุติธรรม พ.ศ. (ฉบับภาคประชาชน) ขึ้น ในการนี้ กระทรวงยุติธรรม โดยรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงยุติธรรม (พลตำรวจเอกประชา พรหมนอก) เห็นว่า กองทุนยุติธรรมที่จัดตั้ง และดำเนินงานภายใต้ระเบียบกระทรวงยุติธรรมยังไม่สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ประชาชน ที่ได้รับความเดือดร้อนในการเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างเต็มที่

เนื่องจากงบประมาณที่จำกัด การทำให้กองทุนยุติธรรมมีความสามารถทางการเงินที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน จำเป็นต้องอาศัยเงินสมทบจากภาคส่วนต่างๆ อีกทั้งภารกิจการเยียวยาผู้เสียหายและจำเลยตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ยังคงอาศัยงบประมาณแผ่นดินเป็นหลัก ทำให้การเยียวยาเป็นไปอย่างจำกัด และไม่ทั่วถึง ฉะนั้นหากกำหนดให้กองทุนยุติธรรมเป็นผู้จ่ายเงินค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาอีกส่วนหนึ่ง ก็สามารถสนองความต้องการของประชาชนได้ นอกจากนี้ หากกองทุนยุติธรรมมีฐานะเป็นนิติบุคคลด้วยแล้ว ก็ยังทำให้กองทุนสามารถรับช่วงสิทธิไปไล่เบียดกับผู้กระทำความผิดทางอาญาหรือผู้ก่อให้เกิดความเสียหายที่แท้จริงได้ด้วยเช่นกัน ซึ่งเรื่องนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้มอบหมายให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. (ฉบับกระทรวงยุติธรรม) และได้รับความกรุณาจากปลัดกระทรวงยุติธรรม และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการให้แนวทางในการยกร่างดังกล่าว รายละเอียดความคืบหน้าของกองทุนยุติธรรมจะเป็นอย่างไรผู้เขียนขอยกไปนำเสนอในฉบับหน้า ขอเชิญทุกท่านร่วมปฏิรูปกองทุนยุติธรรมนะค่ะ

การเตรียมความพร้อมของพยานก่อนไปศาล

โดย ว่าที่ร้อยเอกเมณฑ งามโพธ สำนักงานคุ้มครองพยาน

สวัสดีครับท่านผู้อ่าน ครึ่งนี้เป็นอีกวาระหนึ่งที่มีผู้เขียนได้รับเกียรติให้มาถ่ายทอดความรู้ และสาระดีๆ ให้ท่านผู้อ่านได้รับฟัง....

ในบริบทสังคมไทย ถ้าเราพูดถึงการแสดงความเสียสละแล้ว นับวันจะมีแนวโน้มค่อยๆ เลือนหายไปทีละนิด และจะถูกแทนที่ด้วยพฤติกรรมสมัยใหม่ เช่น การนึกถึงประโยชน์ส่วนตัว ต่างคนต่างอยู่ รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม และถ้าหากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นโรงขึ้นศาลด้วยแล้ว หลายคนถึงกับส่ายหน้า โบกมือโบกมือลา ซาดินไม่ขอขึ้นศาล เนื่องจากเสียเวลา...เสียอารมณ์...อีกทั้ง ถ้าไปให้การต่อศาลแล้วเบิกความคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงก็อาจถูกฟ้องเป็นจำเลยฐานให้การอันเป็นเท็จ และยังเป็นการสร้างศัตรูกับฝ่ายตรงข้าม อาจประสบปัญหาการถูกคุกคาม และข่มขู่จากผู้กระทำผิด ฟังดูแล้วน่ากลัวจริงๆ....

ใจเย็นๆ ครับ... ทุกปัญหาทางออกเสมอ โดยเฉพาะเรื่องที่ท่านผู้อ่านหรือ พี่ ป้า น้า อา จะต้องไปเบิกความเป็นพยานในชั้นศาล ทั้งนี้..เรื่องที่มีผู้เขียนจะถ่ายทอดในวันนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของพยานที่จะต้องไปศาลว่าจะต้องทำเช่นไร.....เพื่อเป็นการไขปัญหา คับข้องใจ ก่อนเข้าสู่ประเด็นสำคัญผู้เขียนจึงขอเรียนให้ทราบก่อนว่า ผู้ที่จะมาเป็นพยานศาลนั้นจะต้องเป็นผู้ที่รับรู้ ได้เห็น ได้ยิน หรือได้ทราบข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการที่จะเบิกความ โดยตรง ซึ่งพยานจะต้องเป็นผู้ที่สามารถเข้าใจและตอบคำถามได้ และทั้งนี้...บุคคลที่จะไปเป็นพยานศาลนั้นจะมีอยู่ 2 ประเภท คือพยานนำและพยานหมาย ซึ่งพยานทั้งสองประเภท มีความแตกต่างกันกล่าวคือ พยานนำ หมายถึง พยานที่คู่ความติดต่อให้ไปเบิกความและพยานยินดีไปศาลด้วยความสมัครใจ ส่วนพยานหมายเป็นพยานที่คู่ความไม่สามารถนำไปเบิกความได้จึงขอให้ศาลหมายเรียกให้ไปเบิกความ ดังนั้น เมื่อพยานบุคคลดังกล่าวได้รับหมายเรียกให้ไปเป็นพยานแล้วจะต้องปฏิบัติตามหมายนั้น (หากขัดขึ้นอาจมีความผิดฐานขัดขืนหมายศาล ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ จะมีระบุไว้ด้านหลังหมายศาล เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น ก็ต้องทำหนังสือแจ้งให้ศาลทราบก่อนล่วงหน้า

เมื่อพยานได้รับหมายเรียกไปเป็นพยานแล้ว ควรจะต้องมีการตรวจสอบหมายเรียกเสียก่อน โดยตรวจดูรายละเอียดในหมายเรียกว่าหมายเรียกถึงใคร...ศาลใดเป็นผู้ออกหมายศาลนั้นตั้งอยู่ที่ใด เพราะในกรุงเทพฯ หรือในต่างจังหวัดบางจังหวัดมีศาลด้วยกันหลายศาล โอกาส ความผิดพลาดจึงอาจเกิดขึ้นได้ จึงควรตรวจสอบให้ถี่ถ้วนจะได้ไม่ไปผิดศาลและ 'ไม่เสียเวลา ไม่เสียอารมณ์....หากไม่ทราบศาลที่ตั้งอยู่ที่ใด ให้โทรศัพท์สอบถามได้จากประชาสัมพันธ์ศาล ตามหมายเลขโทรศัพท์ที่ระบุไว้ในหมายเรียกนั้น ในหมายเรียกจะมีข้อความระบุไว้ชัดเจนว่า ผู้ใดเป็นโจทก์ ผู้ใดเป็นจำเลย และวัน เดือน ปี เวลาที่ศาลนัดไปเบิกความ ทั้งนี้ หากพยานอยู่นอกเขตอำนาจศาลที่หมายเรียก พยานไม่ต้องเดินทางไปศาลที่ออกหมายเรียกเพราะศาลอาจจะส่งประเด็นไปสืบพยานยังศาลที่พยานมีภูมิลำเนาอยู่ เว้นแต่พยานเต็มใจที่จะไปเบิก ความตามที่ศาลออกหมายเรียกดังกล่าวในเบื้องต้นโดยหลังจากเบิกความเสร็จ พยานมีสิทธิได้รับค่าตอบแทน (แทนการขอบคุณ) จากศาล โดยในเขตจังหวัดที่พยานมีภูมิลำเนา (ภายในจังหวัด) ศาลจะจ่ายให้ครั้งละ 200 บาท หากอยู่นอกเขตภูมิลำเนา (ข้ามจังหวัด) ศาลจะจ่ายให้ครั้งละ 500 บาท

เมื่อพยานเดินทางไปศาลแล้วในช่วงเวลาว่างก่อนเข้าสู่ห้องพิจารณา พยานควรเตรียมตัวให้พร้อมโดยรู้ความจำว่าเข้าไปเกี่ยวข้องกับคู่ความในคดีดังกล่าวนี้อย่างไร เนื่องจากทนายความฝ่ายจำเลยจะซักถามพยานก็จะสามารถตอบได้ตรงคำถามและจะได้ไม่เสียเวลา ทั้งนี้ พยานต้องไปศาลตรงตามเวลานัด หากถึงเวลานัดแล้วพยานยังไม่ไปศาล จะทำให้การสืบพยานไม่พร้อม ศาลอาจจะมีการสั่งตัดพยานปากนั้นได้ หรือเลื่อนไปสืบพยานวันอื่น พยานปากดังกล่าวจะต้องไปศาลใหม่อีกรอบ จะทำให้เสียเวลาทำมาหากินมากยิ่งขึ้น...ซึ่งเมื่อกกล่าวมาถึงตรงนี้แล้ว ท่านผู้อ่านคงจะทราบแนวทางปฏิบัติในการไปเป็นพยานในชั้นศาลบ้างแล้ว...อย่างไรก็ตามพยานหรือบุคคลภายในครอบครัวถูกข่มขู่ คกคาม จากฝ่ายผู้กระทำผิด อันสืบเนื่องจากการที่จะมาหรือได้มาเป็นพยานไม่ว่าจะเป็นพยานในชั้นพนักงานสอบสวน อัยการศาล จนทำให้ไม่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข ก็สามารถยื่น คำร้องขอรับการคุ้มครองความปลอดภัยตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ได้โดยยื่น คำร้องผ่านช่องทางในการรับบริการทางสำนักงานคุ้มครองพยาน สำนักงานยุติธรรมจังหวัด หรือสถานีตำรวจใกล้บ้านได้ตลอดเวลาและหากท่านผู้อ่านท่านใด สนใจข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตนระหว่างสืบพยาน ในชั้นพิจารณาของศาลหรือการคุ้มครองพยานในคดีอาญาสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่สำนักงานคุ้มครองพยาน โทร.0-2141-2941-57 และขอขอบคุณสำหรับการติดตามความรู้และสาระดีๆ จากสำนักงานคุ้มครองพยานครับ.

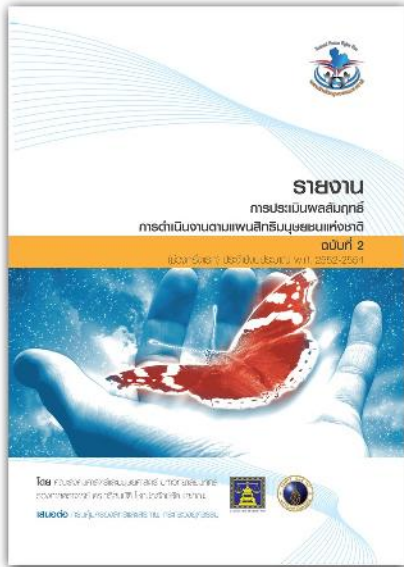
ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ในช่วงครึ่งแผน (ปี พ.ศ.2552-2554)

โดย นางสาวจิฬารัตน์ ตามชู นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ

มีหลายคนมักจะถามอยู่ตลอดเวลา ว่าแผนสิทธิมนุษยชนฉบับที่ 2 ประกาศใช้แล้วผลที่ได้คืออะไร บางครั้งเราคนทำงานก็แอบบ่นในใจว่า แผนในระดับชาติ หลายต่อหลายแผนมีการประกาศใช้ ไม่ต่ำกว่า 20-60 ปี เป็นไปไม่ได้ที่จะให้แผนสิทธิมนุษยชนเห็นผลที่เป็นรูปธรรมภายในระยะไม่กี่ปี แต่อย่างไรก็ตาม พวกเราในฐานะคนทำงานส่วนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ก็มีเคຍย่อท้อหรือสิ้นหวังกับคำพูดเพียงไม่กี่คำที่บั่นทอนความรู้สึก เพราะการทำงานในครั้งนั้น ไม่ได้ทำเพื่อใครแต่เป็นการทำงานเพื่อประเทศชาติและประชาชน ความคาดหวังแม้จะสูงแต่เราก็จะต้องทำให้ได้ ที่จะต้องทำให้ “สังคมไทยเป็นสังคมที่เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และทำให้สถานการณ์การละเมิดในประเทศลดลง” ซึ่งตลอดระยะเวลากว่า 3 ปีเต็ม (ปี พ.ศ. 2552 - 2554) ที่เราพยายามทำทุกอย่าง ทั้งการมอบนโยบายจากนายกรัฐมนตรี การจัดกิจกรรมรณรงค์ การฝึกอบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำคู่มือ/แนวทางการร่างกฎหมายรองรับการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่เราได้รู้ว่าความสำเร็จช่วงครึ่งแผน เป็นอย่างไร รวมถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถขับเคลื่อนแผนต่อในช่วงเวลาที่เหลือ (ปี พ.ศ.2555-2556) แล้วเราจะต้องเติมเต็มตรงไหนให้เกิดผล พร้อมทั้งการพัฒนาแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2557-2561) ต่อไป

ในฉบับนี้ จึงขอเล่าสู่กันฟังถึงความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ช่วงครึ่งแผน เพื่อทุกคนจะได้รับทราบและเติมเต็มกำลังใจที่จะทำต่อไปให้ดียิ่งขึ้น สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1. หน่วยงานต่าง ๆ เริ่มรู้จักและก้าวร้อยละ 80 ผ่านการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พร้อมทั้งบางหน่วยงานยังได้บรรจุเรื่องดังกล่าวลงในหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานตนเอง
2. สังคมไทยเริ่มเห็นความสำคัญของการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ 5 ปี ที่ผ่านมา โดยประชาชนประเมินว่าดีขึ้นกว่าร้อยละ 30
3. หน่วยงานต่าง ๆ มีการนำแผนสิทธิมนุษยชนไปปฏิบัติ ช่วงปี พ.ศ.2552-2554 โดยเฉลี่ยเกินกว่าครึ่งหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 56.43 โดยดำเนินการตามภารกิจตนเองควบคู่กับนำมิติด้านสิทธิมนุษยชนมาเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน
4. การใช้งบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน ตั้งแต่ปี 2552-2554 ภาพรวมทั้งประเทศ เป็นเงินทั้งสิ้น 67,426,783,116.11 บาท
5. จำนวนหน่วยงานเครือข่ายดำเนินกิจกรรมบริการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องคิดเป็นร้อยละ 8.68
6. แนวโน้มของผู้หญิงที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้บริหารมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 17
7. ข้อท้วงติงจากองค์กรระหว่างประเทศและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามกติกาและอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน มีแนวโน้มลดลง โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 32.22
8. มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน คือ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารสำหรับโครงการที่รัฐจัดให้มีหรือพัฒนาเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย และที่อยู่ระหว่างการยกร้าง เช่น ร้างพรบ. คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ...., ร้างพรบ. การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ...., ร้างพรบ. คุ้มครองอนามัยเจริญพันธุ์ พ.ศ.... การดำเนินการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่าง ๆ
9. แนวโน้มที่ดีที่หน่วยงานต่าง ๆ มีการช่วยเหลือ พื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ช่วงปี พ.ศ. 2552-2554 มีการช่วยเหลือเยียวยาไปแล้ว รวมทั้งสิ้น 12,472,607 ราย
10. ภาพลักษณ์ด้านสิทธิมนุษยชน พบว่า องค์กรภาคประชาชนได้รับความเชื่อมั่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาคือ ภาครัฐ ร้อยละ 30 และองค์กรภาคเอกชน ร้อยละ 30

จากที่กล่าวมาแล้วนับเป็นความสำเร็จและจุดเริ่มต้นที่ดีของประเทศไทยในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในช่วงเวลา 3 ปีแรก ที่จากแผนสิทธิมนุษยชนหลายหน่วยงานไม่เคยมีคนรู้จัก ไม่เข้าใจ ไม่มีใครนำไปใช้ สามารถเกิดผลสำเร็จและทำให้เกิดกระแสทางสังคมกับคำว่า “สิทธิมนุษยชน” เพราะมันเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเรา และเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับทุกหน่วยงาน ที่จะมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติก็ยังมีประสบปัญหาอยู่หลายประการที่ต้องเร่งแก้ไขและปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ขอเพียงเราไม่ยอมแพ้และมุ่งมั่นที่จะทำเชื่อว่าความสำเร็จคงอยู่ไม่ไกลเกินเอื้อม

ศูนย์ข้อมูลข่าวสารกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้รับคัดเลือกให้เป็นหน่วยงานต้นแบบระดับกระทรวง

โดย นายวรวัฒน์ อรุณศิริวัฒน์

นักประชาสัมพันธ์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

จากแนวทางของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ทำให้หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจและราชการท้องถิ่น จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เป็นกฎหมายที่รองรับ “สิทธิได้รับ” ของประชาชน โดยได้กำหนดสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ และกำหนดหน้าที่ของหน่วยของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ภายใต้หลักแนวคิดที่ว่า “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” ซึ่งต่อมา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมพัฒนาและปรับปรุงศูนย์ข้อมูลข่าวสาร จนได้รับการคัดเลือกจากกระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานต้นแบบในการดำเนินงานตามศูนย์ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาหน่วยงานต้นแบบ ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการให้เป็นหน่วยงานต้นแบบในส่วนกลางระดับกระทรวง ของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผลปรากฏว่า ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้รับการคัดเลือกเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารต้นแบบ จาก สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ด้วยผลคะแนน 285 คะแนน จากคะแนนเต็ม 300 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 96.6 และเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2555 ที่ผ่านมากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดย นายไพฑูรย์ สว่างกมล รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ปฏิบัติราชการแทน อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐระดับกระทรวง ให้เป็นหน่วยงานต้นแบบในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ ระหว่างสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กับ กระทรวงยุติธรรม โดย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและจะเข้ารับโล่รางวัลจากนายกรัฐมนตรีในโอกาสต่อไป

พิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)
และการประชุมสัมมนาประจำปี ให้กับหน่วยงานต้นแบบ
ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการระดับกระทรวงและจังหวัด
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๕
จัดโดย สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕
ณ โรงแรมปริ้นท์พลาซ่า มหานาด

ก้าวหนึ่งของการส่งเสริมสิทธิ ผู้ต้องขัง จำเลย ผู้ต้องโทษ...

โดย กลุ่มงานส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน

สวัสดีครับ...ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านทุกท่าน กลุ่มงานส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ ได้รับเกียรติให้นำเสนอบทความเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน ลงในวารสารสิทธิมนุษยชน ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 ซึ่งกลุ่มงานส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน มีบทบาทภารกิจ ในส่งเสริม เผยแพร่ความรู้กฎหมาย เกี่ยวกับด้านสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนเกิดความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตน เกิดการเคารพสิทธิและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นจากบทบาทภารกิจดังกล่าวกลุ่มงานส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ ได้มีแนวความคิดในการจัดสัมมนาเกี่ยวกับการคุมขังจำเลย ผู้ต้องโทษ และผู้ต้องขังทางเมือง รวมทั้งการใช้เครื่องพันธนาการต่อผู้กระทำผิด สืบเนื่องจากปัจจุบันกำลังเป็นประเด็นในสังคมถึงการละเมิดสิทธิโดยเจ้าหน้าที่รัฐ การใช้อำนาจรัฐเป็นไปตามหลักกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชนหรือไม่ เช่น สิทธิได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมในขณะที่ถูกคุมขังและระหว่างการเคลื่อนย้าย สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาลอย่างมีคุณภาพ สิทธิที่จะได้รับการบำบัดฟื้นฟูพฤตินิสัยอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสิทธิที่จะได้รับช่วยเหลือเยียวยา หรือการทดแทนความเสียหายเนื่องจากการกระทำของรัฐ เพื่อเป็นการได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพร่วมกับคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงจัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการคุมขังจำเลย ผู้ต้องโทษ และผู้ต้องขังทางการเมืองรวมทั้งการใช้เครื่องพันธนาการต่อผู้กระทำผิดขึ้น เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2555 ณ โรงแรมรามาร์คาร์เด้นส์ กรุงเทพฯ โดยเปิดเวทีระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มาอภิปราย

รับฟังและแสดงความคิดเห็นจากนักวิชาการด้านกฎหมายและสิทธิมนุษยชนผู้บังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม คณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน องค์การภาคประชาชนและประชาชนทั่วไป ซึ่งจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการดังกล่าว จึงได้ข้อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

- 1) กระทรวงยุติธรรม ควรมีแนวทางแก้ไขปัญหา และพัฒนากระบวนการยุติธรรม ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และหลักสิทธิมนุษยชน
- 2) หามาตรการ วิธีการ แนวทางในการควบคุมผู้ต้องหา หรือจำเลย ออกจากนักโทษเด็ดขาด โดยหาสถานที่ที่เหมาะสมในการคุมขัง
- 3) ปรับปรุงพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ให้เป็นปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และหลักสิทธิมนุษยชน
- 4) ปรับปรุง และพัฒนา สถานที่ เครื่องมือ และเจ้าหน้าที่ของเรือนจำให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล
- 5) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการในเรื่องสิทธิมนุษยชน และกระบวนการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- 6) ปฏิรูปกฎหมาย และกระบวนการใช้กฎหมาย การกำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความถูกต้องและเป็นธรรม

ณ โรงแรม รามาการ์เดนส์ กรุงเทพมหานคร

เอาละครับ... นอกจากแนวทางที่ได้จากการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการดังกล่าวแล้ว การแก้ไขที่ตรงที่สุดคือ การร่วมมือกันของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนภาคประชาชาติ อย่างเป็นระบบและชัดเจน ตลอดจนสังคมต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการขับเคลื่อน ผลักดัน การแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าว พร้อมทั้งการส่งเสริมความรู้ทางด้านวิชาการ การพัฒนากฎหมาย การปรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และหลักสิทธิมนุษยชน ครับ...ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหนึ่งที่เกี่ยวข้อง เชื่อว่าสิ่งหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กันก็คือ การเฝ้าติดตามของประชาชน และท่านผู้อ่านทุกๆ ท่าน อย่างต่อเนื่องซึ่งอย่างน้อยก็เป็นกำลังให้กันใช้มั๊ยครับ...?

คำถามท้ายเล่ม กับสิทธิที่ประชาชนควรรู้

1. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้จัดทำข้อตกลงในการแจ้งสิทธิผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดอาญาของผู้อื่น ตาม พรบ. ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 กับหน่วยงานใด ?
 - ก. กรมการปกครอง
 - ข. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
 - ค. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั่วประเทศ
2. หากท่านต้องการติดต่อสายด่วนคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สามารถติดต่อได้ที่หมายเลขใด
 - ก. 191
 - ข. 1111 กด 9
 - ค. 1111 กด 77

รายชื่อผู้ได้รับรางวัลจากการตอบคำถาม

ท้ายเล่ม วารสารปีที่ 1

ฉบับที่ 1

1. นายถนอม สุวรรณราช
2. นางบุษยามาศ กุลพ้อ
3. นางโยนุน ทะยี่แยณา
4. นายสมาน เปาะมะ

ฉบับที่ 2

1. นางท้อ พันธเสน
2. นายไชยงค์ เจริญเมือง
3. นายจักรพันธ์ จันทร์คุณา
4. นางวรรณิ์ สุวรรณมณี

สมัครสมาชิกวารสารสิทธิมนุษยชน

ท่านสามารถสมัครสมาชิกวารสารโดยผ่านช่องทาง ดังนี้

1. ดาวน์โหลดแบบฟอร์มสมัครสมาชิกได้ที่เว็บไซต์ www.rlpd.moj.go.th
และส่งทางอีเมล rlpdletter@rlpd.go.th
2. สมัครทางไปรษณีย์โดยตรงตามรายชื่อ
3. ตัดชิ้นส่วนแบบฟอร์มในวารสาร ส่งมาตามที่อยู่กรม จำหน่ายของถึง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ วงเล็บมุมซองว่า “สมัครสมาชิกวารสารสิทธิมนุษยชน”

ชื่อ.....นามสกุล.....เบอร์โทร.....

ที่อยู่.....

.....รหัสไปรษณีย์.....

สมาชิกเก่า

สมาชิกใหม่

ส่งมาที่ : กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ชั้น 3

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เลขที่ 120 หมู่ 3

ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทร. 0 2141 2754-5 โทรสาร. 0 2143 9675-6

E-mail : rlpdletter@rlpd.go.th, Call Center 1111 กด 77

//คุยกันท้ายเล่ม

สำหรับวารสารสิทธิมนุษยชนที่กรมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้จัดทำขึ้น จะเห็นได้ว่า มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน รวมถึงภารกิจกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกวารสารสิทธิมนุษยชน หน่วยงานต่างๆ ทั่วภาคีรัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนทั่วไปที่สนใจ เกิดความรู้ความเข้าใจในการให้บริการของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เช่น เมื่อตกเป็นผู้เสียหาย หรือจำเลย (แพะ) ในคดีอาญา ท่านสามารถใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติคำต่อตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 สิทธิในการกระบวนกรายติธรรม ในการขอสนับสนุนเงิน หรือค่าใช้จ่ายในด้านกฎหมาย การฟ้องร้อง การดำเนินคดี ของประชาชนที่รับได้ความเดือดร้อนหรือไม่ได้รับความเป็นธรรม ตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2553 นอกจากนี้ความรู้ที่ได้รับจากวารสารสิทธิมนุษยชนแล้ว กองบรรณาธิการ ได้มีกิจกรรมให้สมาชิกหรือผู้อ่านได้ร่วมสนกตอบคำถามท้ายเล่ม เกี่ยวกับสิทธิที่ประชาชนควรรู้ ในหน้าที่ 21 ซึ่งผู้ที่ตอบคำถามก็จะได้รับหนังสือส่งเสริมความรู้สิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน ที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้จัดทำขึ้น ส่วนผู้ที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกวารสารสิทธิมนุษยชนก็สามารถสมัครเพิ่มเติมได้ โดยตัดแบบฟอร์มหน้าที 22 ส่งมายังกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือทางอีเมล (E-mail : RLPDLETTER@GMAIL.COM) ทั้งนี้ กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสมาชิกวารสารหรือผู้อ่านทุกท่านจะติดตามวารสารสิทธิมนุษยชน ฉบับต่อไป และช่วยกันส่งเสริม และเผยแพร่ความรู้ให้ผู้อื่นโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสให้เข้าถึงสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน รวมถึงบริการของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพต่อไป... พบกันใหม่ฉบับหน้านะครับ !

หากท่าน...มีปัญหาด้านกฎหมาย เตือนร้อนหรือไม่ได้รับความเป็นธรรม
ท่านสามารถขอรับคำปรึกษาทางกฎหมาย ร้องทุกข์ร้องเรียน ขอความช่วยเหลือ ขอรับ
ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ขอรับการ
คุ้มครองพยาน ขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนยุติธรรม

สายด่วนคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โทร. 1111 กด 77

คุ้มครองคน

คุ้มครองสิทธิ

สร้างวิถีชีวิต

แห่งความเป็นธรรม

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์
เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ 10210

ISSN : 2286-6841